

Naš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2-50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo! — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 29. julija 1905.

Štev. 30.

O novi stranki.

IX.

Ali je Nova stranka res revolucionarna?

Preden odgovarjamo na gorenje vprašanje, se moramo vprašati, kaj je revolucija, če nočemo govoriti o stvareh, o katerih si nismo vstvarili dovolj jasnih pojmov.

Revolucija pomeni dobesedno prevedeno: preobrat, in vsak tak, ki provzroča kak prevrat, je revolucionar. In take nahajamo povsod in v vseh časih. Če pregledamo zgodovino človeškega razvoja, srečavamo vsak hip take „prekucehe“.

Prvo orodje za obdelovanje polja je bila našim pradedom roka, potem palica. Ali ko se je razvijal človeški duh z vedno večjim spoznavanjem in izkoriščanjem tega, kar ga je obdajalo, je prišel na pomoč človeku eden največjih revolucionarjev — plug. Čudno se zdi marsikomu, da govorimo o revoluciji, a ne omenjamo vil in kos, nobenih pouličnih pobojev in barikad. To pa pride odtod, ker si nekateri vsled pomanjkanja poznanja raznih pojmov celo najnedolžnejše stvari tako krivo tolmačijo.

Ko je nastopil Krist v družbi svojih učencev, je pomenjal njegov nauk revolucijo obstoječim razmeram. In vendar ni tekla nobena kri, če izvezamemo nesrečno usodo celih tisočev mučnikov, ki so izdihali v žrelih divjih zverin, v kotlih vrelega olja.

Ko se je pričelo pojavljati koncem srednjega veka nakopičenje bogastva v rokah nekaterih posameznikov in so izgubljali polagoma obrtniki ves svoj nekdanji pomen in važnost, je pomenjalo to pravo revolucijo na gospodarskem polju. In ker ne trpi nobena stvar na svetu večno, je čisto gotovo, da se zopet ponovi taka ekonomska revolucija, ko odklenka kapitalističnemu izdelovanju, ki je umorilo maloobrtniški stan in pozvalo na površje nove ljudi, nov delavski stan.

Velikanski revolucionarji na gospodarskem polju so železnice, elektrika, turbine itd. Zlasti pa železnice so dale našim kmetijam popolnoma drug značaj, kakor so ga imeli nekoč. Kdo bi se bal tekmovalja židovskih prekopčevalcev ogrskega in ameriškega žita, ko ne bi bilo železnice?

Rdeča cvetica.

Spisal Vsevlad Garšin.

Životopisna črtica.

Vsevlad Garšin je poleg Gorjkega najbolj priljubljen pisatelj na Ruskem. Rojen l. 1855. je preživel v umobolnosti mnogo let svojega mladega življenja. V hipni blaznosti je storil s samomorom tudi svojo smrt, star komaj 27 let. To je vsa tragika njegova, iz blaznice v blaznico, vedno si svest, da ima na sebi pečat umobolnega človeka.

Garšin stoji med Tolstom in Dostojevskim, vendar se bliža več prvemu, tu in tam se tudi naslanja nanj in izpreminja njegove motive v lirsko fantazijo. Bojuje se za blagor človeštva — morda bolj upravičeno kakor Tolstoj — in boli ga vse zlo, vse hudo. Iz vsega srca sovraži vojsko, kar smo spoznali že iz priobčene „Slike iz bolgarske vojne“, ker je prepričan, da je vsa ta prelita kri le greh, prav tako velik in neodpusten, kakor je moritev v vojski. Sam bivši vojak opisuje v „Spominih vojaka Ivanova“ z neverjetnim psihološkim spoznanjem človeštvo, ki ima v sebi globok notranji čut, prihajajoč bogzna odkod in zakaj, videti to, kar naj

V prometu je pomenjala l. 1833 iznajdba brzjava po obeh Nemcih: Weberju in Gaussu celo revolucijo; prav tako velik revolucionar je bil Karl Friderik Gauss na polju matematike; Kant v astronomiji, naš rojak baron Jurij Vega iz Morav v strelni tehniki za vojne namene itd.

Pri študiranju za izboljšanje družabnih razmer označuje n. pr. nastop takozvanih nemških filozofov pravo revolucijo; na polju modernega pisateljevanja je eden največjih revolucionarjev ruski pisatelj Gorjkij; v glasbi je prvi revolucionar Rihard Wagner, ne oziraje se na Bizeja in njegovo šolo.

Kot primer smo navedli le prašek izmed velikanske stavbe revolucionarjev in vendar smo našli samo može, ki jih spoštuje in občuduje vsled njih nenavadno visoke duševne zmožnosti vsak izmed nas.

Torej odkod vendar, da smo se prepričali o neizmernih revolucijah in vendar nikjer nobenega nasilnega prelivanja krvi, dočim si ne morejo misliti pri nas nekateri imena revolucije brez pokanja vojaških in orožniških pušk, brez celih kupov ubitih?

V nesrečo — za take ljudi — pomenja revolucija vsak preobrat, vsako premembo obstoječih razmer v nove.

Koncem osemnajstega stoletja so imeli plemenitaši (fevdniki) na Francoskem tako neizmerno moč, da so pretili uničiti vsak razvoj meščanstva. In kakor je že Francoz nagel, vročkrven, je prišla tudi njih buržoazija za orožje in se borila celo po ulicah za priznanje svojih pravic. Ta preobrat od plemenitašev v roke meščanstva se je pričel leta 1789 in je trpel tja do 1848, ko je dobilo slednje vso moč v svoje roke. Ne tajimo, da je bilo prelite v tej dobi mnogo krive in še več nedolžne krvi, ali tako velikanski preobrat, kakor ga pomenja francoska revolucija v zgodovini, prinese s seboj še vse kaj drugega, kakor je obglavljenje na šafotah itd. In mi se lahko prav mirno tolažimo, ker samostojnost našega poldrugmiljonskega naroda res ni tako neizmeren svetoven dogodek, kakor je bil prelom plemstva z meščanstvom na Francoskem, in potem povsod drugje. Osamosvojitve našega naroda je prav nedolžna stvar, nekaj pravičnega, samoobsebi razumljivega.

obožava, posebej pred seboj. To se mu zdi surovo, nesmiselno.

Vojaki defilirajo pred carjem Aleksándrom II. Nepopisno dolga vrsta, ki se pomika naprej, kakor peruti lahkokrilega ptiča. In tam sedi na belcu car, katerega ena beseda more izpreobrniti ves ta red, poslati te mlade može v boj, v smrt. (Dogodek se vrši res ob času rusko-turške vojske.) In car sedi na svojem konju bledega, izmučenega obraza, po licu mu vro neprestano solze in se potekajo naprej po njegovi uniformi. Krčevito drži belca za uzdo, ustnice mu trepetajo, ko govori nekaj, kakor morda pozdrav tem tisočim mladim, smrti posvečenim bitjem. Godba svira, ljudje besnijo divjih hural-klicev in stopajo kakor mogočna reka pred to blede osebo na konju, ker jim pomenja imperator — cesar — Boga...

V naslednjih krasnih, če tudi fantastičnih zapiskih „Rdeča cvetica“ opisuje Garšin človeka, ki ni več zdrav, a sanja o človeškem blagru, o sreči. Pač je končal tudi mladi umetnik Vsevlad sam v takih blaznih sanjah svoje temno življenje...

Garšin je poleg Novortvorskija predhodnik ruski literaturi sedanjosti s Karalnikom... Gorjkijem in Čehom na čelu.

Vsak preobrat, vsaka revolucija je naravna posledica preživetih razmer ali pa nove misli duševnega velikana, genija, o katerih trdi italijanski učenjak Lombroso, da žive sto let pred nami t. j. spoznajo že zdaj to, za kar bi se nam odprle oči šele po enem stoletju. Da sta obe te dve trditvi resnični, nam izpričujejo navedeni geniji in na drugi strani klanje pariške komune 1870—1 in pa vstaja na Ogrskem 1849 leta pod Košutom st. V obeh slučajih ni zavisela revolucija niti od obstoječih razmer niti od misli duševnega velikana, ampak od navadnih hujskačev in kričačev s povprečno in večasih celo minimalno duševno zmožnostjo.

Tudi če se najde pri Novi stranki kak tak prevroč in preveč navdušen „pridigar“, je dolžnost stranke same, opozarjati ljudstvo na to, da ni mogoče napraviti prevrata na umeten način, ampak da more tako hujskanje vsej stvari le škodovati in ovirati gibanje in delovanje nove struje.

Popolnoma očitno je, da je najtrdovratnejši in najhujši nasprotnik Novi stranki c. kr. vlada, ki skuša vporabiti vsa svoja sredstva, da drži čim dlje naš narod v suženjstvu. In gorje ljudstvu, če bi poskušalo z dejanskim prevratom, katerega posledica bi bila, da bi vlada postrelila te nasilne demonstrante in mogla vladati potem tembolj nazadnjaški in preganjati može, ki bi se borili za slovensko samostojnost. Ali če tudi bi ne prišlo do tega vsled gibanja okrog Nove stranke, vendar je treba svariti slovensko ljudstvo že v naprej, kajti vlada sama skuša vpri-zarjati take nevarne revolte. Ali mislite, da so n. pr. razni dogodki v Celju ali prav zadnji v Domžalah kaj drugega kakor navadna dobro premišljena provokacija c. kr. vlade?

Mi nimamo naše vlade za tako kratkovidne (kakor ima morda ona nas!), da bi ne vedeli, da je ona znala prav dobro, kaj se izide iz tega, če obešajo priseljeni Nemci v sredi vasi, ki je od pamtiveka slovenska, vsenemške zastave. Ali pa je morda mislila vlada, da je s tem kaj koristila pravici? More-li vplivati obsodba nekaterih posameznih neškodljivih in nedolžnih ljudi drugače kakor razdražljivo na množico, na vse priprosto ljudstvo? In vlada morda trdi, da ni to zgolj izzivanje našega naroda, če ne že

I.

„V imenu Njegove cesarske Visokosti carja Pjotra Prvega naznanjam, da pričnemo z revizijo te hiše!“

Te besede je izgovarjal nekdo z močnim, kričnim glasom. Pisar bolnice, ki je vpisaval pri zamazani, s črnilom politi mizi bolnika, se ni mogel zdržati, da bi se ne smejal. Dva mlajša pa, ki sta spremljala bolnika na poti v norišnico, se nista smejala: saj sta stala jedva še na nogah, po dveh prečutih, v družbi umobolnega prebitih nočeh. Pravkar sta pripeljala bolnika po železnici; na predzadnji postaji je napadla bolnika še hujska besnost, kakor poprej. Posrečilo se jima je, dobiti od nekega posilni jopič in s pomočjo kondukterjev in nekega žandarma se jima še posreči, obleči ga zbesnelemu. Tako sta ga pripeljala v mesto, in prav takega tudi v bolnico.

Bolnik je bil videti strašen. Vrh sive obleke, ki jo je vso raztrgal, ko se ga je polastila besnost, je imel nataknen ohlapen jopič iz močnega domačega platna, dolgi rokavi pa, ki so držali njegove roke križema čez prsi, so bili zvezani na hrbtu. Njegove vnete, širokoodprte oči (bolnik že deset noči ni spal) so gorele in imele nekaj žareč svet; vsled živčne bolezni so mu bile zategnjene spodnje ustnice:

dobro premišljeno, pa prav zelo nepremišljeno? Da more streljati kdaj z večjim uspehom v naše vrste? Du österreichische Barbarey!

Ali kakor tudi so nekatere izpremembe v političnem življenju naši c. kr. vladi neljube, vendar je lahko prepričana, da ne spravi več novega stremljenja iz sveta. Morda le za trenotek s pomočjo pušk in bodal, a to se še vseeno ne pravi streti gibanja za dosego naše samostalnosti.

Treba je bilo, da smo posegli tako daleč, kajti ravno v tem oziru si mora biti na jasnem prav tako Nova stranka kakor tisti narod, ki se zbira okrog nje. In v tem oziru, ker mora izpremeniti Nova stranka obstoječe razmere in streti podlago tistemu stremljenju, ki nas hoče narodno ubiti, je delovanje Nove stranke tudi res prevratno ali revolucionarno. Ali pa morda rajši žrtvujemo svojo bodočnost, svoje življenje?

Toda v tem stremljenju po prevratu razmer, ki nas polagoma ubijajo, nismo v naši monarhiji Slovenci edini. Za vzgled nam je sedanja revolucija na Ogrskem.

Ogrov niso črnili slovenski časopisi le kot velikih nasprotnikov na ogrskih tleh živečih Slovanov (to očitaneje je bilo upravičeno), ampak tudi kot velike prekucne in nevaren narod za obstoj avstro-ogrske monarhije. Ali žalostno je, če se drži naša država le s tem na nogah, da tlači druge narode, ki morda nimajo slučajno nemščine za svojo materinščino. Kako res pri koncu mora že biti z našo monarhijo, če ji je tlačenje slovanskih narodov zadnja rešilna kapljica. Kaj ko bi odrekla tudi ta svojo čudežno moč?

Ker smo stavljali najnovejše gibanje Ogrov za svojo samostojnost kot vzgled našemu narodu in Novi stranki, smo dolžni še odgovarjati na vprašanje, so li res Ogri tako prekucni narod, kakor so pisali do zdaj o njih slovenski časopisi s prav redkimi izjemami.

Resnica je, da so listi obstoječih slovenskih strank odvisni od svojih političnih voditeljev, katerih nihče ni zmožen ogrskega jezika. Izmed slovenskih politikov in poslancev nihče ne ume madjarščine, izjemo dela en sam politik, ki pa se vsaj zdaj ne udeležuje aktivno političnega delovanja. Vsi listi so torej zajemali vesti o gibanju na Ogrskem iz nemških, po vladi podkupljenih časopisov, ali pa iz nekaterih hrvatskih, katerim je vzela strast šovinizma ves čut za kako večje resno gibanje.

Druga resnica pa je, da sta se nalezli obe naši stranki v dolgoletnem hlapčevanju tako velike udarnosti napram naši vladi, da nobena niti pomislila ni, da Ogri vendar ničesar drugega ne zahtevajo kakor svojo samostojnost, za kar pa je vsak, in tudi najmanjši narod na svetu, popolnoma upravičen. Res lep mož, ki bi prišel in dejal: Ne, to in to ljudstvo nima pravice do svojega jezika in svoje samostojnosti. Tak človek zasluži največje pomilovanje vsakega izmed tistih, ki ima vsaj toliko čuta v sebi, da razločuje med sužnjem in svobodnim človekom.

Če je Nova stranka revolucionarna, niso tega krivi tisti možje, ki povzročajo to gibanje, ampak vlada sama. V tem smislu je revolucionarna bolj ona kakor mi. Kajti toliko zdravega razuma je morala vendar imeti, da je uvidela, kam pelje njen terorizem, njeno zaničevanje Slovencev in naših pravic.

mršavi kodrasti lasje so mu padali po čelu kakor griva; s težkimi, hitrimi koraki je premerjal sobo, radovedno gledal na omare, ki so bile polne starih listin, na stole in tu in tam tudi na svoja spremljevalca.

„Peljita ga v oddelek na desno!“

„Saj vem, poznam vse to. Sem bil že lani enkrat tu. Nadzorovali smo bolnico. Poznam vse, in ne vem, kako se vam posreči, me prevariti“, je dejal bolnik.

Nato se je obrnil proti durim, ki jih odpre paznik. Z istimi hitrimi, opotekajočimi se in vendar odločnimi koraki je zapustil sobo, drže visoko po koncu svojo umobolno glavo, in šel naglo, skoro kot da bi tekkel v oddelek za blazne na desno, tako da so ga njegovi spremljevalci le jedva dohajali.

„Pozvoni. Jaz ne morem. Zvezali ste mi roke.“

Strežaj odpre duri in bolnik stopi v družbi svojih spremljevalcev v bolnico.

Ta stavba je bilo veliko in staro, iz kamenja sezidano državno poslopje. Pri tleh sta bili dve veliki dvorani — obednica in skupna soba za mirnejše bolnike —, širok mostovž, iz katerega so peljale duri iz stekla v vrt in morda dva tucata manjših sob, v katerih so bivali umobolniki. Pri tleh pa je bilo še dvoje temnih sob, katerih ena je bila vsa z deskami obita, druga pa z žimo in blazinami, kamor so za-

Narod pa, ki se zaveda svoje svobode ali pa ki se mu morajo šele odpreti v ta namen oči, narod, ki se zbira okrog Nove stranke kakor tudi ta sama, ne smeta nikdar pozabiti, da se z nasilnimi sredstvi — če je palica proti cevki in pest proti krogli — ničesar ne doseže, nasilna sredstva ne pomenjajo nobenega prevrata v našem življenju. Hladno in trezno je treba preudarjati vse važne momente, mirno presojati in spoznavati moč našega protivnika — in v tem znamenju je narod okrog Nove stranke lahko ponosen, če ga imenuje vlada revolucionarnega. Kar reče vlada, nam ne sme biti več merodajno. Saj smo jo poslušali in ji služili dovolj dolgo in lahko se prepričamo zdaj, kaj imamo od nje. Niti ene svoje srednje šole, kaj šele kaj družega.

Vse naše apeliranje na pravico je bilo zaman — ali nas ne dela res vlada revolucionarnih? Če vidimo, da se godi krivica, kaj ne skrbimo potem, da se ta odpravi? Se ne borimo mar samo za prevrat krivice v pravico?

Torej kaj je hudega na tem izrazu: prevraten, revolucionaren? Saj zahteva Nova stranka le pravico in zopet le pravico, a ne več z brezuspešnim sklicevanjem na pravični čut naše vlade. Izkazalo se je, da ga ta pogreša, torej mora zidati Nova stranka sama nase, na svoj revolucionarni narod.

Prešernov spomenik v Ljubljani in — narodni škandali.

Pristavek uredništva: Ta članek objavljamo neizpremenjen, ker je tako izrecno želel g. pisatelj — če tudi se morda tu in tam ne strinjamo docela z njegovo ostro tendenco. Mi smo n. pr. popolnoma prepričani, da zadene vse očitaneje našim požrtvovalnim damam veliko bolj milieu, okolico, v kateri se nahajajo. Nikjer se ne kažejo neznosne posledice naše notranje in zunanje politike tako jasno, tako izrazovito, kakor ravno v našem javnem življenju. Kaj čuda, da vpliva malenkost naših voditeljev tudi na naše — žene in otroke. Skrb naša pa mora ravno zato biti, skušati pokazati tem slednjim, kako pogubno je tako ravnanje, kjer se želi imponirati le z besedami in ne z dejanji, in v kakem nesoglasju je s težnjo, pripeljati naš narod do one kulturne višine, kjer stoje drugi — do svoje samostojnosti. In mi bi smatrali kot nenavadno vesel pojav, kot znamenje svoje zavednosti in samostalnosti v mišljenju, da bi krenilo naše ženstvo samo — morda prvo... — na drugo pot, na pot slovenske svobode.

Naj še omenimo, da smo prejeli spodnji dopis že pred mesec dni, vendar smo čakali s priobčevanjem prav štiri tedne, dokler ni končana Prešernova veselica. Zdaj, ko se nam tudi že poroča, da je nabran ves potreben denar, se oprostimo tembolj morebitnega očitaneja kakoga posameznika, da hočemo s tem — škodovati veselici ali nabiranju donoskov za Prešernov spomenik. Mi se v take stvari že principiarno ne vmešavamo, drugič pa smo mnenja, da se zdaj ničesar več pomagati ne da. Dopisnik — ki nas veseli, da ga moremo pozdraviti prvič kot svojega sotrudnika — je zadostil le v toliko svojem namenu, da je odkril na zelo drastičen način tudi na tej strani tiste ljudi, ki menijo odločevati usodo slovenskega

pirali umobolne, kadar so besneli — in neizmeren pust, obokan prostor, ki je služil za kopališče. V gorenjem nadstropju pa so bile ženske, in bilo je čuti od tam disharmonične glasove, pomešane z vpitjem in jokom. V bolnici je imelo prostora pravzaprav le osemdeset mož, ali ker je bila namenjena tudi nekaterim sosednjim gubernijam, se je nabralo tu nič manj kakor skoro tristo bolnikov. V vseh malih sobah je stalo po štiri, po pet postelj. Po zimi pa, ko niso mogli bolniki na vrt in so bila okna zaprta, je bil zrak v bolnici neprijetno soparen in vzdihel.

Novo došlega umobolnega so peljali najprej v kopelj. Toda kopališče je moralo vplivati s svojo grozoto že na popolnoma zdravega človeka, kaj šele na vznemirjeno, razbolelo dušo na duhu otemnelega človeka.

Kopališče je bila velika obokana soba, tlakovana s kamenjem, ki se je čutil, kakor da je namazan z mastjo ali klejem. Luč je prihajala skozi majhno okno, ki je bilo prav v kotu in visoko od tal. Stene in strop so bile namazane s temnordečo barvo in na tleh sta stali dve banji, ki sta bili videti kakor dve umazani, podolgovati jami, napolnjeni z vodo. V nasprotnem kotu, kjer je bilo vzdano ono majhno okence, je stala velika peč iz medi, in pole gnje cela vrsta cevij in ventilov.

ljudstva. In resnično: v toliko soglašamo z g. dopisnikom prav docela.

* * *

„Von der Kunst gar keine Rede, aber für unser Laibach gut genug.“

Sredi prihodnjega meseca imamo v Ljubljani veliko veselico ne na čast Prešernu, ampak v prid njegovemu spomeniku. Dame, ki jih poznamo iz kolon liberalnega časopisja kot rodoljubne in požrtvovalne, delajo zdaj nekaj časa. Komiteji najrazličnejših naslovov, obširen program, velikanska parada v „naprednih“ listih — treba je le še ugodnega vremena.

Da je tudi tu marsikaj maskerade, vidimo že iz tega, da skuša naše meščansko časopisje ime vsake in vsakega posameznega sodelujočega ovekovečiti z razprtimi črkami svojih kolon. Vsaj imena privilegiranih rodbin. Dobrodelnost brez javne pobotnice je prišla pri nas iz navade in vsaka častita dama, ki toči 16. prihodnjega meseca šampanjec, prodaja sladoled, streže gospodom pri črni kavi — vidi svoje ime v velikem lokalnem delu liberalnega in tu in tam tudi klerikalnega časopisja. Da najdejo tudi naše narodne in napredne dame pri tej dobrodelnosti marsikaj prijetne zabave — kdo bi jim zameril? Pravica dvanajst ur nagovarjati gospode in jim ponujati n. pr. cvetice, pa je tudi v življenju mlajših dam vesel in nenavaden dogodek...

Ali v teh trenutkih, ko je znalo vzplamteti na časopisje na umeten način nepopisno požrtvovalnost, in navdušenje za Prešerna, sedi človek, ki ni privilegirani in ki nima družega, kakor kar imenuje Nemec z „Ehre verloren, Alles verloren“ — „čast izgubil, vse izgubil“, v tistem tivolskem gozdu, zamišljen v to samoto in polašča se ga nekaj kakor odpovedanje, resigniranje na svobodo, na čast ali kaj podobnega.

Kakšen je Prešernov spomenik, ponos celega naroda? Ali je vreden moža, katerega spominom je posvečen, vreden navdušenja, s katerim ga pričakuje ves narod?

Njegova usoda je bila v rokah nekaterih mož, ki ostanejo prav zbog tega našim potomcem nepozabni. Resnica je, da izdeluje bodoči spomenik najmanjši izmed slovenskih umetnikov, najmanjši po svoji umetnosti in svoji ženialnosti. In potem je samo naravna posledica tega, da je izdelan po tem tudi spomenik. Prešeren stoji na skali v navadni akademski pozi, muza drži nad njim lovorjevo vejico: to je vsa banalna misel, ki stoji v septembru in corpore na ljubljanskem Marijinem trgu. Prav tako kakor kak boljši nagrobni spomenik. Videl sem pred meseci kose vlitiga moža, ki ga je imenoval kipar Prešerna. Nisem zahteval, da vidim tam Rodinovega Balzaca, kjer nam vstaja nehoti vprašanje, ali je Rodinov kip večji ali Balzac kot pisatelj. Ko je vstvarjal francoski kipar Rodin svojega rojaka, pisatelja Honoré de Balzaca, je živel najprej več mesecev v njegovem rojstnem kraju, poznal je vse pokrajine okrog Toursa ob reki Loire, neumorno je čital njegove spise in čital jih zopet iznova, vglabljal se v nje, živel z njimi! Vstajali so mu na eni strani ljudje in generacije, ki jih opisuje Balzac in na drugi strani podoba pisatelja samega, in tako je vstvarjal kipe. Skrbel je, da pozna vse sorodnike umrlega pisatelja, bližje in najdalje, in izmed njih je iskal primeri

Vsa ta notranja oprava tega kopališča je morala vplivati res nenavadno fantastično na možgane umobolnega in stari molčeči strežaj, ki je nadzoroval kopeli, močan Malorus, je moral ta vpliv s svojim neprijaznim obrazom še povečati.

Ko so pripeljali bolnika v ta strašni prostor, da ga skopljejo in mu pritisnijo na hrbet po zdravniškovi odredbi špansko muho, se ga je polastila groza in besnost. Nesmiselne misli, druga strašnejša od druge, so mu šle po glavi. Kaj je to? Inkvizicija? Kraj, kamor so ga peljali njegovi sovražniki, da ga na skrivnem umoré? Ali je morda celo pekel? Slednjič se je domislil, da mora biti tu mučilnica. Vzletemu, da se je obupno branil, so ga slekli. Ali enkrat se iztrga paznikom iz rok z močjo, ki jo je njegova bolezen celo podvojila, vrže jih ob tla, ali takoj so ga imeli zopet vsi štirje za roke in noge in ga položili v mlačno vodo. Toda voda se mu je zdela kakor vrela in v njegovi umobolni glavi so mu vstajale nenadoma raztrgane misli, brez vsake zveze, misli o mučenju z razbeljenim železom in vrelo vodo. In dasi je imel usta polna vode, da ni imel niti dovolj sape in se je krčevito upiral strežajem, besno suval z rokami in nogami, vendar je še nekaj govoril, pretrgoma in tako strašno, da si ne more tega nihče misliti, kdor ni čul že kaj podobnega. Rjovel je, dokler mu niso pošle zadnje moči.

podobam, ki so mu vstajale v glavi. Sedem dovršenih aktov, drug popolnejši od drugega, je bilo plod tega umetniškega iskanja. In potem jih je obdal s plaščem, v kakršnega je bil zaviti pisatelj, kadar je delal, in tako je nastala osma soha, pravi Balzac, z nazaj sklonjeno glavo, oprto na svoje lase, raztresene po ramenih, zaviti v temen plašč, oči neizmerne kakor nebo; obraz, ki ga je imenoval francoski pesnik in državnik Lamartine: obraz elementov.

In kako je vstvarjal naš kipar Prešerna? Brez življenja, brez duha, kip kakor ga vidimo v vsaki prodajalni, ponesrečen, brez izraza, brez pesnika. Prešernovo velikost genija je videl samo v zunanji velikosti kipa, ki ima v višino kake štiri metre, kakor vsak indijski Buddhov malik. In tako delo je namenjeno spomeniku, ki naj je ponos celega naroda... Kako so v zmoti tudi tisti, ki trdijo, da je ta spomenik Jager-Fabianijev konglomerat. Ivan Jager,* brezdvomno naš najboljši arhitekt, bi se pač zahvalil ljudem, ki ga spravljajo v zvezo s tem delom, ki ni nič drugega — izrecimo resnico! — kakor navaden kič, kakor imenujejo umetniki navadne akademične poskuse.

In pod katerega nadzorstvom in s katerega vednostjo se je oddalo in izvrševalo tako delo? Tega je kriv tisti „odsek za Prešernov spomenik“, ki se veseli protekcije in hvale neizogibnega liberalnega časopisja, ki napada resnične umetnike, sili pa v ospredje ljudi z najplitvejšimi zmožnostmi, ker zadoščajo s svojimi vsakdanjimi idejami njih ubornemu okusu.

Odbor za Prešernov spomenik ni čutil v sebi nobene odgovornosti za tisoče, ki jih je zložil naš celokupni narod. Igral se je z njimi, mesto da bijih varoval bolj kot svoje imetje. Odbor je metal samovoljno tisoče skozi okno, ne da bi pomislil, da je vsak član našega naroda upravičen, tirjati od njih račun za izdani denar.

Ker je moje načelo, nikdar ne sumničiti, ampak vsikdar navajati le gola dejstva in resnico, zato sem namenjen, podpreti svojo gorenjo trditev z dokazi in razkriti vso to nečuvno zadevo. Veseli me le, da morem to sploh storiti. Nekaj gradiva mi je poslal tudi moj znanec.

Odbor za Prešernov spomenik, obstoječ iz mož, izmed katerih se imajo zahvaliti nekateri le časopisju za svoje ime, ki pa so drugače popolnoma nezmožni vsakega umetniškega čuta — tudi njih blagajnik je človek brez vsakega kritizma, če tudi včasih ves poln navdušenja za takozvana narodna dela — ves ta odbor je prepustil izvršitev spomenika edino Fabianijevemu nadzorstvu.

Arhitekta Fabianija poznam še kot študenta zelo talentiranega, in mnenje o njegovi nadarjenosti mi je potrdila tudi vest, da ga je imenovalo dunajsko društvo arhitektov in inženjerjev svojim predsednikom. Fabiani, izmed posebnih ljubljencev ljubljanskega župana (da bi ga poznal Ivan Hribar

* Slovenski arhitekt Ivan Jager, ki je zidal pred leti avstro-ogrski konzulat v Pekingju na Kitajskem, živi po Ameriki nepopisno priznanje in slavo. In vendar ga puste prav tisti ljudje, ki povdarjajo ob vsaki priliki svoje goreče slovanstvo, v tujini in izročajo svoja dela doma — tujeu. Mogoče pa si tolmačijo nekateri rek „svoji k svojim“ z znanjem vseh slovanskih jezikov?

Slednjič so mu zdrknile iz oči vroče solze in dejal je tiho:

„Sveti mučenik Jurij! V tvoje roke izročam svoje telo. Ali dušo — ne, oh ne!“

Te besede pa niso imele s prejšnjim nobene zveze.

In dasi se je med tem pomiril, vendar so ga držali strežaji še vedno trdo v svojih pesteh. Gorka kopel in led na glavi, to je vplivalo tudi na bolnika. Ko pa so ga vzeli iz vode in ga položili skoro popolnoma onemoglega na stol, da mu pritisnejo na hrbet špansko muho, je zbral svoje zadnje moči in pričel besneti iznova.

„Čemu? Čemu?“ je kričal... „Nikomur nisem želel storiti kaj hudega. Zakaj me hočete umoriti? O-o-o! o Bog! o vi, ki so vas mučili tako kakor mene! Vas prosim, rešite...“

Pri tem žgočem dotiku na hrbtu je pričel zopet besneti, z namenom, da se oprusti. Njegovi nadsilni moči niso bili kos niti vsi štirje in niso znali, kaj početi. „Kaj hočemo“, je dejal vojak, ki je imel izvršiti operacijo. „Muho moramo odstraniti.“

Pri teh navadnih besedah se je zganil umobolni zopet iznova. „Odstraniti!... Kaj odstraniti? Koga odstraniti? Mene!“ mu je šlo po glavi, in v smrtnem strahu je zatisnil oči. Vojak je prijel debelo obrisačo iz surovega platna in hitro potegnil po bolnikovem

od te strani, kakor smo imeli priliko nekateri drugi!) je izdelal tudi regulacijski načrt za Ljubljano po potresu in res se ravna danes naše mesto po Fabianijevem načrtu. Fabianija pošilja avstrijska vlada na svetovne razstave, da ureja naše oddelke, prav zdaj se pripravlja za London itd. (Edino hvalevredno o Fabianiju, kar je obenem pomembno tudi za nas, je vest, ki mi jo poročajo, a se mi zdi kakor bajka, da je namenil F. v Londonu oddelek slovenskim umetnikom (?).

Na nadzorstvo tega moža se je zanesel Prešernov odbor. Morda bi izpadlo tudi res vse dobro, ali Fabiani ni šel v prvi dobi niti enkrat v atelje kiparja, ki je delal Prešerna kakor je pač sam znal — štiri metre visokega — in to je bilo vse. Zašel pa je tiste dni neznan žid v Kruppovo livarno na Dunaju, kjer je vstvarjal kipar Prešerna, napravil si sliko po kipu in jo priobčil v nekem nemškem ilustriranem časopisu. Tako so imeli priliko videti Prešerna še nekateri drugi Slovenci razen kiparja. Zagnali so hipen vrišč, katerega posledica je bila, da je postal odbor malo nervozen; pisal je Fabianiju, naj za božjo voljo vendar kaj stori. In Fabiani je res obiskal kiparja in ta je moral kip — razbiti. To pa je veljalo nekaj tisočakov in odbor ni plačal tega iz svojega, ampak z nabranim denarjem! Odbor je zakrivil vse to s svojo brezbriznostjo, površnostjo in popolno nezmožnostjo, nadzorovati sam delo, plačati pa je moralo naše ljudstvo. Oficiozni listi so zamolčali ves ta škandal, omejili so se na golo dejstvo, ki so je prijavili na prav nedolžen način, da je namreč kipar razbil prvega Prešerna in dela novo soho. Zamolčali pa so, da je veljalo to dejstvo nekaj tisočev narodnega denarja in da je tega kriv ves odbor, ki se je zanašal zgolj na Fabianija, ki je danes že menda vse drugo, samo Slovenec ne. Čuditi se moram ljubljanskemu županu, ki vdarja tako rad na narodno-radikalno struno, a protežira človeka, ki se naravnost norčuje iz Slovencev. Tudi to dejstvo dokažem:

Že omenjeni moj znanec mi pošilja zanimivo pismo, kjer stoji: „... Pod častno besedo Vam povem tudi, da je Fabiani človek, ki ne drži niti svoje besede. Naša vlada mu je poverila aranžmā alkoholske razstave na Dunaju in tedaj je obljubil Fabiani našemu nadarjenemu umetniku, kiparju Bernékarju, ki živi — kakor čujem prav zdaj od svojih prijateljev — v velikem pomanjkanju, da mu odda nekaj večjih naročil za razstavo. Ali če tudi se je izrazil Fabiani sam, da je Bernékar najboljši jugoslovanski kipar, vendar ni držal obljube, pač pa mu napravil nekaj stroškov in oddal delo nekemu nemškemu kiparju, ki je skrpucal n. pr. cesarjevo glavo tako, da je pozivljaj Karl Kraus v svoji „Fackel“, da naj toži državno pravdnistvo dotičnega kiparja zaradi razžaljenja Nj. Veličanstva! Znano mi je tudi, da je zidal Fabiani „Narodni dom“ v Trstu, prav tam dela zdaj v Barkovljah, po zaslugi ljubljanskega župana je delal tudi na javnih poslopih v Ljubljani, Gorici itd., pri tem pa so mu rojaki vzlic temu, da mu dajejo obilen zaslužek, deveta skrb. Brezdvomno resničen je tudi izrek, ki ga je rabil Fabiani, ko ga je intervjuiral naš rojak v zadevi spomenika. Dotičnik se je namreč pritoževal zaradi kiparjevega Prešerna, češ, da tu vendar nihče ne vidi kake umetnosti. In

hrbtu, tako da je odbrisal s tem trdim pritiskom ne le špansko muho, ampak tudi gorenjo kožo, da se je pokazala na tistem mestu rdeča odprta rana. Bolečina te operacije, ki je tudi za zdravega človeka nekaj neznosnega, se je zdela bolniku kakor konec vsega. S celim telesom je zamahnil obupno naprej, iztrga se stražnikom iz rok in njegovo telo se vali po umazanem tlaku. Umobolnemu se je zdelo, kakor da mu je odrezal kdo glavo. Hotel je kričati, ali ni mogel. Nezvestnega so ga odnesli v njegovo spalnico. In tam je spal dolgo, v težkih sanjah.

II.

Po noči se zbudi. Vse je mirno, iz sosednje velike sobe čuje dihanje spavajočih bolnikov. Nekje, daleč proč, je govoril neznan bolnik, ki so ga zaprli za to noč v katero izmed tistih malih sobic, sam s seboj, s čudnim, enakomernim glasom, in zgoraj v prvem nadstropju je pela neka ženska s hripavim altom dolgočasno pesem. Umobolni je prisluškoval tem glasovom. Čutil je v sebi neizmerno slabost in izmučenost po vseh členih, posebno v vratu ga je nekaj zelo bolelo.

„Kje sem? Kaj se godi z menoj?“ mu je prišlo na misel. In nenadoma se je domislil z nenavadno jasnostjo vsega svojega življenja v zadnjem mesecu, vedel je, da je bolan in poznal je tudi način svoje

Fabiani mu je odgovoril: „Von der Kunst gar keine Rede, aber für unser Laibach gut genug“ — „o umetnosti niti govora, a za Ljubljano dobro dovolj.“ (F. govori namreč rajši nemški.)

Tako torej sodi o našem bodočem spomeniku v Ljubljani mož, ki čuti že nemški, je velik zaupnik ljubljanskega župana, a vzlic temu v svoji stroki zelo talentiran in mu absolutno ne odrekavam velike umetniške zmožnosti in je vsled tega njegova ocena Prešernovega spomenika („von der Kunst gar keine Rede“) popolnoma resnična, pravična in mero-dajna.

Prav zbog te njegove zmožnosti pa je obsojati Fabianija tembolj, da ni čutil toliko moralne dolžnosti v sebi (če ne že narodne), da bi dvignil svoj glas proti temu, kar se dela in na kar naj smo kdaj ponosni. Radoveden pa sem, kaj poreče k temu svojemu kurioznemu ljubljencu Iv. Hribar, župan ljubljanski. Čudna sumnja pada vsekakor nanj, če ne pozna odločnega nastopa proti arhitektu, dem Herrn Fabiani! —

Glavni krivec vsega tega zakotnega delovanja, te vsakdanje stvari, ki jo dobimo v Ljubljano, pa je odbor za Prešernov spomenik sam. In mene je res sram, da so tudi ti možje moji rojaki.

Ljubljanske dame hité po mestu v svetem navdušenju, časopisje bobna ljudi iz vseh krajev v Ljubljano, vse daruje Prešernu, ki ga misli videti ovekovečenega sredi naše dežele, v resnici pa dobimo monument, prav tako navaden kakor vsi drugi v Ljubljani, brez okusa, brez individualnega zanosa umetnika samega. V Ljubljani je tekom prihodnjih dni nekaj narodni praznik in prav pod okriljem tega plašča skušajo zakriti nekateri posamezniki naše narodne škandale.

Ko so iskali ljudi v odbor za Prešernov spomenik, so gotovo vzeli naše socialno najvišje stoječe može in prav zaradi tega je kompromitirana s tem vsa tista inteligenca, ki meni igrati o vsaki priliki prvo vlogo!

Menda se zdaj vendar spomnijo ljudje, da je treba nadomestiti pieteto z zmožnostjo, domisljavo z znanostjo. Saj imamo celo rodbino, ki se jo tako povzdiguje in slavi, a se opira njeno ime samo na izdajstvo našega naroda c. kr. vladi. Rojaki, kdaj strete ves ta kram in spoštujete le tiste ljudi, ki kaj znajo? Pa tudi teh oseb Vam ni treba ljubiti, navdušujete se le za to, kar znajo.

*

Tu in tam se morda tudi najde posameznik, ki bo dejal, da bi bilo bolje molčati o tem. Vsak tak pa mora imeti o svojem ponosu in o resnici zelo čudne pojme. Honny soit qui mal y pense! —n—

Kriza na Ogrskem.

Prvi uspehi.

Združena opozicija je sklenila zahtevati od vseh občin, da ne pobirajo davkov. Kakšen uspeh je imel ta poziv, dokazuje padec lanskega leta v tem času plačanih davkov in letos. Tekom treh tednov so plačali n. pr. lani 829.215 K davkov, letos le 74.519 K. Fejervary je v velikih skrbah, ker ne ve, kaj bi storil.

bolezni. Spomnil se je cele vrste besed in dejanj, ki so bile vse brez smisla, in pri tem spominu ga je streslo nekaj po vsem telesu. — „Minulo je, Bogu bodi hvaljeno, vse je končano!“ je mrmral in zopet zaspal.

Skozi okno, ki je bilo gosto zamreženo, si videl na malo pot, ki se je vila med visokim poslopjem in mrzlim kamenenim zidom. Nikdar ni stopil kdo na to stezico, in zato je bila obrastena z grmičevji in bezgom, ki je cvetel baš zdaj tako razkošno...

Zadaj za grmovjem, prav nasproti oknu, je stala visoka temna stena, preko katere so se dvigali iz one strani visoki vrhovi dreves, ki jih je oblivala mesečna luč. Na desni strani se je dvigalo belo bolniško poslopje s svojimi od znotraj razsvetljenimi in zamreženimi okni; na levi — beli, v mesečini se svetlikajoči zid mrtvašnice.

Bleda mesečna luč je padala skozi zamreženo okno v šobo na tla in razsvetljevala del postelje in razbolela lica umobolnega, ki je ležal tu zaprtih oči: v teh trenutkih ni bilo na tem obrazu nobenega znaka umobolnosti. Bilo je le globoko, težko spanje izmučenega človeka, brez sanj, brez vsakega premikanja in kakor brez dihanja. Zbudil se je za nekaj trenutkov v popolni zavednosti skoro zdrav, da zapusti prihodnjega dne svoje ležišče kot zopetni nori človek.

(Dalje prih.)

Tisza in Andrassy.

Zdaj ko so vsi ogrski poslanci razkropljeni po deželi, ko počiva tudi zbornica, preganjata dva grofa: vladni Tisza in revolucionarni Andrassy dolgečas s tem, da objavljata v svojih glasilih dolge članke. Tisza pozivlje liberalce, naj vztrajajo naprej pri svoji udanosti napram vladi, Andrassy pa dokazuje nezakonitost Fejervarijevega kabineta.

Kdaj so Košutovci za Slovake.

Še iz zadnje številke je v spominu, da je treba med Slovacom D. Stodolo in med liberalcem Lanyjem ožje volitve. Košutovci se potegujejo zdaj strastno za izvolitev Slovaka, njih časopisi pozivljejo vse opozicionalce, naj glasujejo za dr. Stodolo, samo da pade sedanji justični minister liberalac Lanyi.

Upi.

Vladni krogi že zopet upajo, da se reši čim prej kriza. Vsaj „Pester Lloyd“ sodi tako. Baron Fejervary naj ima zopet namen, posvetovati se z voditelji revolucionarne večine, da dosežejo vsaj kak kompromis, če ne že rešitve krize. Vendar prav zelo neverjetno, da bi imela njegova akcija kaj uspeha.

Zopet eden.

Iz liberalne stranke je izstopil zopet en član: nadžupan Nagy-Küküllőjevega komitata. To je letos že 17. slučaj. (Liberalci imajo zdaj 138 poslancev, revolucionarji 174.)

Srbija.

(Volitve v skupščino.) Popolnoma mirno so se iztekle volitve v narodno skupščino, edino v Kragujevacu ob Donavi so hoteli preprečiti socialisti volitev. Vendar je bila komisija kmalu kos njih nasilnemu nastopu na volišču, tako da se je volitev mogla zopet v najlepšem redu nadaljevati. Izida volitev je najbolj vesela vlada, ki se opira na samostojne radikalce, ki so dobili večino. Razmerje strank je zdaj sledeče: samostojnih radikalcev 78, zmernih radikalcev 50 (prej 75!), narodnjakov in liberalcev 14 (prej 17), soc. demokratov 3, kmetске stranke 1.

Makedonija.

(Vstaški boji.) V Saloniškem okraju pri Rezavi so se spoprijele vstaške bolgarske čete pod Caharivom z vojaki, izmed katerih je bil ubit en častnik in dva prostaka; izmed vstašev, ki jih je izdal vaški duhovnik, je bilo ubitih osem, ujetih devet. Duhovnika, ki je izdal skrivališče vstašev, so Bolgari ustrelili. Prav tako so požgali iz maščevanja 18 poslopij. Branili naj so se z bombami, katerih so imeli baje več sto pri sebi.

Nemčija.

(Socialisti so si v laseh.) Ni še dolgo, kar smo poročali o krizi v uredništvu glavnega glasila italjsanske soc. dem. stranke, zdaj se je prigodilo še nekaj večjega v uredništvu glasila nemške soc. demokracije: „Vorwärts“. Karl Kautsky, ki je napadel pred nedolгим dunajski soc. list, da se preveč norčuje iz Slovanov, je očital zdaj uredništvu „Vorwärtsa“, da kaže njegovo postopanje za časa zadnjih velikih štrajkov veliko malomarnost in nezaznavanje položaja. Ker je kritikoval Kautsky v svoji tedenski reviji „Neue Zeit“ tudi program, ki ga je sestavil „Vorwärts“ za prihodnji strankarski shod socialistov, je dalo to povod krizi, katere posledica je bila, da so odstopili iz uredništva „Vorwärtsa“: Ströbel (za tujezemske stvari), Kunow (za narodno gospodarstvo), John (za strokovna društva).

Belgija.

(Ministrov govor.) Razna tolmačenja povzroča govor belgijskega ministra notranjih zadev, ki ga je govoril meščanski gardi. V njem je poudarjal, da Belgija nikdar ne pozabi svoje hvaležnosti napram velesilam, ki skrbе za njeno zunanjo varnost, a država tudi ne sme pozabiti, opirati se na svojo vojaško moč. Morda pa se boji minister nemirov v kraljevini, kajti čemu drugače to povdarjanje vojaške sile, če je Belgija zavarovana vsled pogodb velesil na zunaj?

Španija.

(Lakota.) Španija je poleg Turčije najubožnejša država v Evropi. Notranji nemiri vsled pomanjkanja živeža se priganjajo dan za dnevom. Vzlic temu pa, da nimajo ljudje ničesar jesti, je sklenila uprava v Salamanki, uvesti še užitninski davek. Množica pa je udrila v upravno poslopje in vse pobila in oplnila. Upravni svetnik, ki ga je zasledovala razsrjena množica, se je skušal rešiti s tem, da je skočil skozi okno. Pri tem pa se je skoro smrtno nevarno pobil. Drugje so napadli delavci pekarnе in pekovske vozove.

Nemčija in Rusija.

(Sestanek obeh vladarjev.) Sestanek nemškega cesarja Viljema in ruskega carja Nikolaja se je vršil tako nenadoma, da se je čudil temu ves svet in prav zato so mu pripisovali nekateri listi posebno važnost. Sešla pa sta se oba vladarja na morju. Peljala sta se drug drugemu nasproti, nemški cesar na svoji „Hohenzollern“, car na najrazkošnejši ladji, kar jih je na svetu, na svoji „Polarni zvezdi“. Ladji sta se usidrali ob švedskem obrežju. Takoj ob desetih zvečer se je peljal Viljem v malem čolnu na carjevo ladjo. Pogovor, ki se je vršil med štirimi očmi, je trajal dobre pol ure. Nato je spremil car Viljema nazaj na njegovo ladjo in ostal tam do dveh po polnoči. Drugega dne opoldne je obedoval Viljem na carjevi ladji. Pravi vzrok sestanka, ki ima gotovo tudi svoj političen značaj, je še neznan. Ruski liberalci menijo, da se je posvetoval car z Viljemom o nekaterih podrobnostih ustave, ki jo meni prebrati ruskemu narodu v nekdani državni stolici, v Moskvi. Petrograjske „Novosti“ pravijo, da ima morda ta sestanek velik pomen za rusko bodočnost. Car se je zopet vrnil nazaj v Petrov dvor. Za njegovo varnost je skrbelo 3000 policajev.

Turčija.

(Atentat na sultana.) Do sedaj še neznan človek je napravil na turškega sultana atentat, ki je imel za posledico — kolikor je bilo mogoče zaznati do zdaj — 24 ubitih in 58 ranjencev, le sultan je ostal nepoškodovan. Razbitih je bilo tudi mnogo vozov, ki so se nahajali v bližini in raztrganih vse polno konj. Eksplozija je morala biti velikanska, kajti vse šipe na bližnjih hišah so udrte, tam kjer se je razletela usodepolna zmes, je izruvana zemlja seženj globoko. Atentat se je izvršil takoj zatem, ko je stopil sultan iz mošeje, kjer je opravljal svojo jutranjo molitev. Vest, da je atentator iz bolgarskih ali armenskih krogov, je malo verjetna, kajti v Turčiji je že v navadi, da zakrijejo vedno pravega storilca, ki je ponajvečkrat iz višjih krogov, zvrnejo pa vso sumnjo na Bolgare in Armence, ki so kristjani, da morejo nastopati proti njim tem nasilneje.

Arabija.

(Vstaja.) Že več mesecev trpi vstaja v arabski provinci Džemen. Uprli so se proti sultanu. Izprva so prodirali povsod zmagonosno in bila je že nevarnost, da se polaste Meke, ki je Turkom to, kar nam Jeruzalem. Ali kmalu so dobili sultanovi vojaki premoč in prebivalstvo upornega Džemena se skesano vrača pod sultanovo oblast. Zelo neverjetno pa se glasi turško uradno poročilo, ki trdi, da je padlo v zadnjem boju pri Elubanu 200 vstašev in en turški vojak. Istega dne se je udalo kar 80 vasi, ki so razobesile bele zastave.

Dogodki na Ruskem.

Kongres zemstev.

Zemstva so sklenila proti vladni volji 113 točk obsegajoč načrt za ustavo. Izmed teh se jih peča 22 samo z volitvami. Zemstva so sklenila predlagati dve zbornici, zgornjo in spodnjo ali narodno skupščino imenovano, ki jo voli ljudstvo, brez razlike o veri ali narodnosti. Volitve so direktne, vse občine in tajne in veljajo za štiri leta. Volilnih razredov ni. Narodno skupščino tvori 840 poslancev, tako da ima po tem načrtu 150.000 prebivalcev po enega zastopnika. Zgornji zbornici imenuje poslanca vlada in sicer po gotovem načrtu. Volitve se imajo vršiti le ob nedeljah, da ima vsak državljani priliko, posluževati se svojih političnih pravic. Vsakoletno zasedanje se prične z oktobrom. Kar sklene narodna skupščina, se predloži gorenji zbornici. Če ta tega ne sprejme, se vrši po posebnem paragrafu skupna seja obeh zbornic. Ravno tako, če spodnja zbornica ne sprejme tega, kar je sklenila gorenja. Vse seje so javne in car ne more razpustiti svojevoljno parlamenta. Tudi ne imenuje on vseh ministrov, ampak samo ministrskega predsednika (po vzoru Anglije), ki si izbere sam svoje ministre. Ministre je mogoče tožiti in pomiloščenje si morejo izprositi samo od zbornice.

Oklic ljudstvu.

Kongres je izdal poseben oklic, v katerem objasnjuje ljudstvu zadnje dogodke in je pozivlje, naj sklicuje shode, na katerih se posvetuje o bodočem ljudskem zastopstvu. Nekateri smatrajo ta oklic kot navadno proklamacijo, kakor jih izdajajo socialisti, drugi zopet kot protitež tem slednjim. Pri glasovanju je bilo samo pet članov proti objavljenju tega oklica.

Resolucija zemstev.

Zemstva so sprejela sledečo resolucijo: „V očigled ponavljajočim se kršenjem obstoječih zakonov je dolžnost vsakega posameznika, boriti se z vsemi mirnimi sredstvi za ohranjenje človeških pravic. To pa tudi ne izključuje, odpovedati poslušnost gosposki, če stori ta kaj protipostavnega.“

Nadaljni sklepi zemstev.

Kongres je sklenil pozvati k prihodnjemu sestanku zemstev tudi tiste obmejne kraje in mesta, ki nimajo svojih zemstev, prav tako zastopnike kreditnih in gospodarskih društev in **odposlance kmetov**. Sprejel pa ni nasveta, povabiti k zborovanju tudi zastopnike organiziranih delavcev. Zemstva pozivljejo tudi vlado, da skrbi za prebivalstvo, kajti v mnogih gubernijah preti lakota.

Vlada proti kongresu.

Na Ruskem ne sme pisati noben časopis o sklepih kongresa. Ker je storil to „Slovo“, ne sme izhajati tekom štirih prihodnjih mesecev, „Novostim“ je prepovedana kolportaža, „R. Vjedomosti“ so dobile ukor. Res, lepa cenzura!

Manjšina na kongresu.

Iz privatnih virov (torej niso popolnoma zanesljivi) se poroča, da je bila na kongresu zbrana okrog kneza Jakuskina radikalna manjšina, ki je zahtevala, da odstavi kongres vladarsko hišo Romanov. Ti radikaleci naj so dali tudi ruski cenzuri povod, da je izdala svojo drakonsko prepoved časopisju.

Uporna regimenta.

V Bobrivskem stoječa polka sta se uprla in pobila mnogo svojih častnikov. Vzrok teh revolt naj bi bila slaba hrana. Čete, ki so bile poslane iz sosednih garnizij nad uporne vojake, so se borile dva dni, preden so zmogle vstaše. 280 mož so dejali v okove, ker so na sumu, da so podpihovali moštvo k nasilnostim. V vojašnici so našli mnogo revolucionarnih spisov.

Štajersko.

Ravnopravnost v nemški luči.

Ena velikih napak, katero imajo Nemci skupno z nami vkljub njihovi zvižanosti in škodoželjnosti, je ona velika nemška blebetavost, katera niti najskrivnejših nemških načrtov ne more zamolčati.

V 58. letošnje številko celjske „Vahtarice“ se je urinila dve strani obsegajoča razprava, v kateri je neki „Siegfried von Homberg“ izblebetal vse načrte, katere imajo Nemci v Hrvatski in Slavoniji.

V tem članku izjavlja slavonski Neme neprikrito, da je namen Nemcev, Slavonijo in Hrvatsko najprej gospodarski podjarmiti in potem popolnoma ponemčiti.

Tisti Nemci, ki po eni strani hinavski zatrjujejo, da hočejo le „briniti svojo nemško narodnost“, — tisti Nemci, ki se zgražajo nad tem, ako kak Slovenec slučajno nosi nemško ime in ga zaradi tega zmerjajo z renegatom, kar je ista „Vahtarica“ nedavno zagrešila napram dr. Trillerju, — tisti Nemci bobnajo z radostjo v svet, da je med 125.000 hrvatsko-slavonskimi Nemci blizu polovica slovanskih renegatov in da je veliko število teh Nemcev, ki nosijo — južno slovanska imena.

Pod kakimi razmerami so se znali vtihotapiti Nemci v Slavonijo in Hrvatsko, to pove člankar brez krinke. Prevarili so posamezne slavonske kmete za zemljo ali jo za sramotno ceno dobili v last. Tako so izpodrivali domače ljudstvo in se razširili na slavonskih tleh tako, da je ves imovitejši del Banata, Bačke in Srbo-Hrvatske v nemških rokah. Glasno izjavlja člankar tudi, da hujskajo Nemci Slavonije Srbe proti Hrvatom in obratno in tako sejejo med bratskima slovanskima plemenoma razdor; družijo se s Srbi, ker jim gre do rajši na roko in zabavljajo čez Hrvate, ki streme po Zjedinjeni Hrvatski.

To stremljenje Hrvatov Nemce zelo bode v oči in „Vahtaričin“ člankar zaključuje: „V desetih letih je nemštvo v Hrvatski Slavoniji za vso bodočnost zavarovano in to vkljub možnosti, da se slovansko prebivalstvo teh dežel kulturno dvigne. Nemci v Slavoniji se čutijo dovolj močne, da se podado v kulturni boj z Jugoslovani, a to ne v Zjedinjeni Hrvatski, marveč v hrvatsko-slavonski pravni državi, v kateri ne more nadvladovati eno ljudstvo nad drugim, marveč kjer naj vlada popolna enakopravnost.“

Ob dejstvu torej, da govore Nemci že danes o nemški prevladi na našem jugu, naj si merodajni

slovanski faktorji dobro zapomnijo to povdaranje „enakopravnosti“.

Mariborska državnozborna volitev. Pri dopolnilni drž. zborni volitvi je bil izvoljen namesto Wolfhardta Vsenemec Wastian. Njegov protikandidat Pfrimmer je pred ožjo volitvijo odstopil, ker baje ni hotel, da mu pomagajo Slovenci in socialni demokratje. Wastian — ime priča, da mož ni nemške krvi, marveč potomec slovenskih „Boštjanov“ — je Vsenemec one barve, kakoršne si želijo v svojih „ljudskih zastopnikih“ sovražniki našega narodnega obstanka. Celjska „Vahtarica“ mu zaradi tega poje slavo in se veseli njegove zmage. Ta list govori pri tej priliki o Spodnji Štajerski kakor o nemškem „Unterlandu“ in o prebivalstvu te pokrajine kakor o samih Nemcih. Temu prebivalstvu podtika kipeči srd, ki se le še s težavo zdržuje, vsled „nadaljevanja slavizacijskega stremljenja“. „Vahtarica“ je glasilo onih Nemcev na Spod. Štajerskem, ki bi nas radi iztrebili čim prej. No, narod te pokrajine je po ogromni večini slovensk in politična tendenca tega naroda je, ne posloveniti niti enega pravega Nemca, pač pa obrovati slovensko narodnost prebivalstva. Nasprotno pa je, kakor kažejo nešteti dokazi, tendenca malega števila Nemcev in ponemčencev na Sp. Štajerskem, delovati na popolno ponemčenje naše pokrajine. Take ljudi ima torej novi poslanec za seboj. Žalostno, če se je moral opirati pri svoji kandidaturi na nje!

Kurzovstvo. V nemškem „Studentenheimu“ v Celju je bila 12. t. m. velika in glavna izkušnja iz slovenščine. „Vahtarica“ poroča, da so se mnogi nemški učenci vrlo odlikovali v priučanju slovenščine, pet jih je dobilo kar darila. Čudno se mora zdeti, čemu se nemškim učencem utepa v glavo slovenščino, ko povdarjajo nemška glasila nepotrebnost slovenskega jezika in naroda, še bolj čudno pa je, da bi se nemški otroci s pridom učili slovenščine. — No, uganjka je hitro rešena. Vse to je pesek v oči in nič ko puhlo — „kurzovstvo“. Slovenščine jih uče, da bi potem mogli zapeljavati naše ljudstvo in je izpodrivati iz lastnih tal. Ti nemški otroci ostanejo trdi Nemci, slovenščina jim je le sredstvo v dosego svojega nemškega namena!

Lep gmoten uspeh v korist družbe sv. Cirila in Metoda je nabavila velika narodna svečanost v Mariboru. Prinesla je 2400 kron čistega dobička.

Premije za ubite strupene kače. „Štajerc“ piše: Opozarjamo, da se v času od dne 15. julija do 15. septembra ne izplačujejo premije za ubite strupene kače. Lahko pa se glave ubitih strupenih kač ohranijo v špiritu itd.“ Ako bi se „Štajerc“ urednik zavedal, da je na celem Štajerskem ni bolj strupene kače, nego je njegov list, tedaj bi morda samega sebe shranil za jesen.

„Deutsches Haus“ v Celju. Nič kaj varne se ne čutijo v svoji „narodni posesti“ celjski Nemci, dasi trdijo vedno, da je Celje izključno nemško mesto. No, da bi bilo to res, bi ne potrebovali svojega „zavetišča“, svoje — „hiše“, ki so ji polagali temelj 23. t. m.

Koroško.

Značilno. Narod, ki je včasih tako naiven, kakor so Nemci, tak narod nima pravice, da trobi med svet, da ima edino on pravico do — obstanka. Značilno za njih znanje je dogodek, ki ga prinaša „Mir“ v svoji 29. letošnji številki. V soboto 1. t. m. so v neki gostilni v Celovcu sedeli sredi samih nemških ljudij nekateri odlični Slovenci in se pogovarjali med seboj. Hude psovke so zaradi tega letele nanje od strani nemških olikancev, kateri bi v Italiji, Rusiji ali Franciji kje, ali makar na Angleškem mej tujo družbo prav gotovo govorili le svojo blaženo nemščino. Potem so zatulili „Wacht am Rhein“ in hajlali na vse grlo, le da bi tem bolj žalili slovenske goste. Poslednjič se odzovejo temu žaljenju s pesmijo „Slovensko dekle“, na kar nastane divje vpitje in zmerjanje. Slovenci, ki so se hoteli pošaliti z nemškimi olikanci, zapoje znano latinsko „O, quae voluptas!“ To je potolažilo Nemce; ko pa Slovenci isto pesem zapoje v grščini, se zopet dvigne Izrael in jame zmerjati, češ, češki pojo in tudi češki se v Celovcu peti ne sme. Ljudje, ki smatrajo klasično grščino za najlepše spričevalo, marveč dajejo tudi sebi spričevalo velike neumnosti in neolike. In taki ljudje se hočejo postaviti nam za vzor! V čem neki?

Bližajoča se nevarnost nove železnice. Ako hočemo biti resnični, moramo priznati, da je v naših

časih skoro vsaka železnica, ki je speljana po slovenskih tleh, nam v večjo škodo nego korist. Železnica koristi le onemu, ki je zna izkoriščati. Slovenci pa, ki še komaj vemo, kaj je to: železnica, kamo li da bi poznali njen pravi pomen, si je izkoristiti ne znamo. To nesposobnost in nevednost smo dokazali dozdej še vsikdar in nekaj tacega dokažemo tudi pri novi t. j. bohinjski železnici. Tujec že danes ve, kako si izkoristi bohinjsko železnico; tujec ve, da je železnica transportno sredstvo, ki ga prinese v nove naše kraje, kjer se naslaja poleti na lepoto naše narave, ob enem pa si prizadeva dobiti kos za kosom naše zemlje v svoje roke, nas pa izrine ž nje. To je nevarnost, ki se nam hitrih korakov bliža z novo železnico tudi na Koroškem v naši divni Rožni dolini. Kako odvrniti to nevarnost? — To je vprašanje, ki mora stopiti v ospredje med Slovenci Rožne doline, vprašanje, s katerim se moramo pečati vzporedno z vprašanjem vsakdanjega kruha. Odgovor in nasvet je kratek. Za v prvo si zavarujemo narodno in svojo posest s tem, da tujcu ne prodamo niti koščeka svoje lasti in da se ž njim ne spustimo v nobeno pogajanje, ki bi bilo nam v katerokoli škodo. Omahljivce treba vneti za narodno vztrajnost in jim vzbujati zavest, kako velika nesmisel je podpirati nemško poželjivost in izpodkopavati lepo slovansko bodočnost na tej skrajni točki naše domovine.

Toča. 13. t. m. popoldan se je nad Celovcem in okolico vsula težka toča. Ledeni kosi toče, ki so tehtali po četrt kilograma, niso bili redki. Gosta ko sneg je padala in razbila malone ves pridelek. Nevihita je trajala nad 20 minut in po mestu je izgledalo kakor po zimi.

Tudi napredek. „Deželno kmetijsko kemiško poskuševališče“ v Celovcu so po dunajskem uzoru prekrstili v „Deželno po- in preskuševališče“ jestvin za vojvodino Koroško“ ter je ta zavod prevzela dežela v svojo oskrbo. Deželni odbor koroški ni prenašal tistega „c. kr.“ pred tem zavodom, zato ga je prekrstil v deželni zavod. Uradniki tega zavoda ne bodo več c. kr. t. j. državni, marveč deželni koroški uradniki.

Primorsko.

Kužna bolezen znana pod imenom Trachoma, ki se je pojavila v okrožju med Gradiščem in Vipavo, je najbrže ponehala. Vseh 33 bolnikov je že okrevalo in nov slučaj se ni nobeden več pojavil.

V Nabrežini preti propasti ondotno slovensko pevsko društvo vsled raznih osebnih spletkarij in preprirov. Svoj čas je uživalo to društvo tako sijajen ugled in bilo na Primorskem po svoji izvežbanosti eno prvih, a zdaj se ničesar ne čuje o njem. Naj ne pozabijo zlasti obmejni Slovani, da so bila Nemcem ravno pevska društva tisto ognjišče, okrog katerega so se navduševali za svoje narodno delo. Žal, da se ne polaga med nami tolike važnosti takim društvom. Kjer so Nemci v manjšini, skrbje najprej za pevsko društvo. To so pokazali n. pr. tudi v Opatiji. Tu je sledila pevskega društva nemška šulferajnska šola, potem protestantovska cerkev itd. Torej na noge!

Mesto Gorica je dalo vdovi pokojnega svojega župana letno pokojnino v znesku 1500 K. Ker pa ima vdova, gospa dr. Venutijeva precej svojega premoženja, je nerazumljivo, zakaj niso obrnili laški občinski odborniki imenovano svoto rajši v podporo ubožnih ljudi. Saj je teh povsod obilo. Tudi meščani godrnjajo proti temu sklepu.

Riemanjci so proslavili letos praznik sv. Cirila in Metoda na prav slovesen način. Pokali so topiči, razsvetljena je bila vsa vas in pevski zbor „Slavca“ je pel dolgo v noč obče slovanske in domače popevanke. Navdušenje med prebivalstvom za slovansko stvar je nepopisno.

Doma in drugod.

Glasilo liberalnih na Kranjskem v spomin in blagohotno vpoštevanje: Če ne morete povedati boljšega, kakor da je „Naš List“ čokoladen (sicer pa je čokolada nekaj dobrega za staro in mlado, in še vedno boljša, kakor mlačna voda, ki jo prodajate v zbornici vi kakor klerikalci), je popolnoma umljivo, da ne tratimo časa in prostora s tako polemiko, čitateljev pa z vašimi dovtipi, ki so vse kaj drugega kakor duhoviti. Brž ko pa ste pripravljeni polemizirati na naš zadnji uvodnik stvarno, Vam iz srca radi odgovarjamo. Torej prosimo — dotlej pa zdravstvijte!

Osebnosti. V pokoj je šel deželni sanitetni inšpektor dr. S. Sterger. — Ravnatelj ljubljanskega poštnege urada, M. Šorli je dobil o priliki svojega vpokojenja viteški križec Fran Josipovega reda. — Dr. Radoslav Kušej, ki je bil imenovan pred nedolgo sodnim adjunktom v Črnomelj, a bil takoj poklican za nedoločen čas k deželnemu sodišču v Celovec, je imenovan prav zdaj k tajništvu nadsodišča v Gradcu. Kakor videti, ima mladi mož še lepo bodočnost pred seboj.

Naš rojak dr. Janko Polec in dr. Ernst Delaquis iz Berolina sta izdala za ves juridičen svet zanimivo knjigo „Materialien zur Lehre von der Rehabilitation“. V tej 408 strani obsegajoči knjigi je zbranega z velikim trdom in požrtvovalnostjo kriminalističnega gradiva iz 45 terih najrazličnejših držav! Knjiga ima namen, pripomoči k odgovoru na vprašanje, kako moremo pomagati obsojencem in kridarjem k zopetnemu poštenemu življenju. Zlasti v najnovejšem času so se oglasili celo najslavnejši možje (n. pr. Gorjkij, Ibsen etc.) proti misli sedanjih kriminalov, ki menijo, da odpravi ječa polagoma vse hude delce iz sveta.

Obstrukcija v kranjskem deželnem zboru. Z veseljem prinaša glasilo liberalne stranke vest, da je sklenila Radeška občina pri Zidanem mostu, da poneha obstrukcija v zbornici, češ da je nesreča za narod in deželo. S tem se strinjamo docela, samo liberalci naj pomislijo, da so oni prav tako krivi, da deželni zbor ne deluje, kakor klerikalci. Se dobe še vedno ljudje, ki imajo dve torbi: spredaj napake drugih, zadaj pa svoje pregrehe.

Čehi na Slovenskem. Že davno je postalo jasno, da nam Slovanom medsebojno navdušenje in naše himne ničesar ne koristijo, če nismo v svojih mislih praktični. To vedo tudi Čehi, ki so izmed avstrijskih Slovanov v tem oziru najreelnejši, da skrbje za povzdigo na svojem gospodarskem polju. Tudi Slovenci napredujejo šele tedaj, ko se spomnijo, da je ekonomija edino polje, ki jih obdrži pri življenju. Ker pa se priučimo narodnega gospodarstva šele po primerjanju drugih narodov, zato se je napotila te dni v naše pokrajine večja družba trgovski izobraženih Čehov, da preštudirajo naš položaj. Zelo koristno pa bi bilo za naše Slovence, da bi prirejali oni prav taka poučna potovanja med Čehi. Doma se ne naučimo dosti.

Damam v Ljubljani je prepovedano nositi vlečke glasom sklepa občinskega sveta. Katera ženska bi ne vpoštevala te odločbe, se kaznuje. Ker se dviga z vlečkami prah, je ta naredba umestna. Amerikanske dame n. pr. ne nosijo nikdar dolgih kril, niti do gležnjev ne.

Petrolej na Gorenjskem. V Gorenji vasi v Poljanski dolini so našli petrolejski studenec. Ker nahajamo petrolej le tam, kjer je bilo nekoč morje, priča ta studenec, da je ležala nekoč tudi Poljanska dolina pod morjem. — Petrolej, ki ga tu dobivajo, je že tako čist, da ga mnogi uporabljajo, kakor ga dobe na lieu mesta. Vendar bi opozarjali vse prizadete, naj so skrajno previdni, kajti, petrolej, ki ni pravilno rafiniran, zelo rad eksplodira. Želeti pa je, da se oglasi kak domač podjetnik in pregleda ves kraj, morda bi se izplačalo postaviti ondi petrolejsko rafinerijo. Kaj pa deželni odbor?

Ustanovitev tovarn. Pri nas imamo velike množine neizcerpanih vodnih sil, obilo cenih delavskih moči, pa tudi kapitala leži velike vsote v hranilnicah, a občine in posamezniki se prav malo brigajo za industrijo. Če bi nudile naše občine, v katerih so dani predpogoji za industrijo, toliko udobnosti, kakor jih nudijo druga mesta, kakor n. pr. Koprivnica na Hrvaškem, komitati na Ogrskem itd., bi se gotovo našlo dosti slovenskega kapitala za to ali ono tovarniško podjetje. A tega še pri nas ne poznamo, marveč se delajo dotičnikom, ki hočejo kako večje podjetje podvzeti, vsakovrstne zapreke, ki čestokrat podjetnika oplaše, da ne uresniči svojega namena.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se tem potom pozivlje do vseh onih podružnic, ki še niso ugodile vodstvenemu pozivu z dne 21. junija 1905 št. 6724, s prošnjo, da blagovole čim prej uposlati izpolnjeno tisknico o svojem stanju oziroma delovanju v letu 1904. Ker se bode le v teh tiskanicah zaznamovano upoštevalo pri izdaji prihodnjega družbinega „Vestnik-koledarja“, opozarjamo še enkrat, da je le v interesu naših podružnic samih, ako ugođe kar najprej mogoče vodstveni prošnji. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Ni jim po volji. Nemcem še vedno ne da mirno spati dejstvo, da so bili obtoženci v aferi Malič pri deželnem sodišču v Ljubljani oproščeni. Graška „Tagespost“ se silno zvija in bruha ogenj

in žveplo na slovensko brutalno visokošolsko mladino. Nemci bi pač bolje storili, da pometajo pred svojim pragom in si ogledajo svojo visokošolsko mladino, katere za krvave zločine in surovosti niti nikdo ne toži, še manj pa obsodi.

„Zagorski Sokol“. V nedeljo 23. t. m. je priredil „Zagorski Sokol“ javno telovadbo v kopališču Medija, ki je dobro uro oddaljeno od Zagorja. Takoj po kosilu so pričeli prihajati domačini v restavracijo in vsakemu se je videlo, kako nestrpno pričakuje „Sokola“. Saj pa je to tudi velik praznik za naše ljudstvo — posebno v krajih, kjer se malokdaj glasi godba ali razlega petje. In kako vedo častiti tak dan, so kazale trobojnice, ki so vihrale iz cerkve in drugod. Ob pol štirih popoldne so prikoralili „Sokol“, in komaj so se malo oddahnili, so vzlic vročini in dolgi poti pričeli s telovadbo, kjer so želi za precizno izvajanje posameznih vaj mnogo pohvale. Mlad je še „Zagorski Sokol“ — a vzlic temu ne zaostaja za drugimi bratskimi društvi, akoravno ima v Zagorju, kjer vlada nemški kapital, tako težko stališče. Vkljub temu, da so ga vedno zatirali — se je krepko razvijal, kar najbolj dokazuje dejstvo, da se je pod njegovo inicijativo in v njegovem področju ustanovilo društvo mladih „Sokolie“, ki so po enem letu svojega obstanka v nedeljo prvič nastopile. „Sokol“ lahko s ponosom zre na svoje sovrstnice, ki so še tako mlade — a kakor so v nedeljo pokazale — lahko še veliko dosežejo.

Madjari dezertirajo. Na Reki usidrane ladje od prve divizije, ki je ondi na poletnih vajah, so imele na krovu večinoma same Madjare. Od teh pomorščakov jih je pobegnilo od zastave 22, katere so potem polovili okoli Reke in Kastva ter jih privedli na torpedovko Boa, ki plove po visokem morju. — Politika šumi po glavi tudi avstrijskim pomorščakom Arpadove krvi.

Št. 14. „Našega Lista“ nam je zmanjkalo. Ker se oglašajo še vedno posamezne osebe, ki želijo vse številke še nazaj, vljudo prosimo, če nam more odstopiti kdo 14. št. Tem naša hvala!

Sole. Srednjih šol je v Avstriji 438, v Nemčiji 1075, v Francoskem 1083, v Italiji 1456, v Rusiji 1000, vseučilišč je v Avstriji 11, v Nemčiji 22, v Italiji 21, v Rusiji 10, na Španjskem 10, v Švici 7.

Uspeh streljanja v oblake. V kraju Hyeres na Francoskem je pretekli mesec necega dne močno snežilo. Ta naravni pojav je porabil posestnik Vidal in je začel streljati v oblake. Učinek je bil nenaden, ker tisti hip je prenehalo snežiti seveda le v območju strelav. Resnico tega je potrdilo več častnikov bližnje vojašnice, ki so dogodek opazovali.

Evropske princezinje brez — ženinov. Neki angleški list piše, da je zdaj v Evropi nič manj nego 71 za možitev zrelih princezinj. Za teh 71 princezinj ni več nego 41 pravih krvnih princov godnih za ženitev. Večina princezinj je germanskega pokoljenja in ker so po največ protestantinke, ne morejo niti v

samostane in bodo morale pograbit po grofih, baronih ali še nižje doli, ako nočejo ostati stare device.

Pokončujte mrčes o pravem času. Z malim trdom se da razen mrčes, škodljivci in zajedalke uničiti, ako se zato izbira primeren čas. Razumno ni pokončevati n. pr. krvavo uš v jeseni in prav tako je z drugimi mrčesi. Vsak mesec ima svoj mrčes. Eni se zalijejo in zarijejo v zemljo, drugi zležejo jajca na deblu in listju, tretji lezejo iz jajčice, — vse to treba vedeti in se po tem ravnati. Tozadevni poduk, kedaj in kako je treba mrčes pokončevati, se nahaja itak v nekaterih knjigah, katere je treba čitati, da vemo pravo zadeti in se po tem ravnati.

Ker ni hotel naročiti časopisa. Da bi si prihranil naročnino, a bi vendar čital časopise, je — tako poročajo nemški listi — neki kmet poslal svojega sinčka k sosedu, da mu posodi list, na kateri je bil sosed naročen. Dobro. Fantič teče po časopis, a potoma se zakadi v bučelin panj, ki je bil vreden 30 K. V desetih minutah je bil deček ves opikan od bučel. Na dečkov krik prihiti oče v eni sapi, a ni pazil na ograjo iz trnjeve žice, čez katero je padel, se močno opraskal in strgal hlače, vredne 20 kron. Kmetova krava je porabila ugodno priliko, ušla skozi pretrgano ograjo in zbežljala na polje, kjer se je na neki njivi napasla rži. Žena kmetova je slišala ves hrup, tekla na cesto, a je v veži prevrnila velik vrč s sladko smetano, ki jo je imela pripravljeno, da jo vmede — škode 12 K. V prevrteno smetano je zabredel najmanjši otrok in se povaljal v njej, potem pa tekel v sobo in se brisal s svilnatim krilom kmetice, ki je bilo tako pokončano — škode 40 K. V tej zmešnjavi je ušla starejša hči kmetova s hlapcem in vzela iz škrinje 200 K, pes je požrl 11 piščet in tele, ki je priteklo iz hleva v hišo, je zgrizlo pet novih srajc. Vso to škodo bi si bil mož prihranil, da si je naročil list sam. Svota te škode bi zadostovala za več let naročnine.

Seydlin

Najbolje za zobe.

Cenj. čitateljem za kratek čas kakor za resen prevdarek.

„Slovenski Narod“ imenuje „Naš List“ — „mali pajac v cirkuzu.“ Res je, da bi škodoval tak veliko manj našemu ljudstvu, kakor pa nam je v kvar in pogubo v avstrijskem parlamentu — veliki pajac, ki ga predstavljajo naši liberalci in klerikalci!

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1-10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1-10, à la ogrske, trde po gld. 1-50, ogrske fine po gld. kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, **brinovec** pristen, liter od 70 k gld. 1-20, **brinov cvet** liter gld.

To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 6 naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

„Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča“

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuob.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, **influenca**, za rane, zobne bolečine itd. Poština prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, poštino spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3-60. Pristno le iz **lekarne „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi** pri Rogateu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahtvalnimi pismi, ki se pridenejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo posebej dopišljejo.

Pozor! Čitaj! Bolnemu zdravje!

Pozor! Čitaj! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštanim povzetjem. Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleničic (1 ducat)	5-— K	48 stekleničic (4 ducate)	16-— K
24 stekleničic (2 ducata)	8-60 „	60 stekleničic (5 ducatev)	18-— „
36 stekleničic (3 ducate)	12-40 „	Manj od 12 stekleničic	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenice 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h; 6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Vsaki dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinj“ in „Ježa“, kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinj“, „Ježa“, „Slovana“, kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinj“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“, kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron, 3 kg 7-20, 5 kg 11-50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1-20 in 5 kg-ne za K 1-60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poština, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo.

V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač „Abstinencija“

Ljutomer Štajersko.

Priporočajte povsod „Naš List“!